

ОЛЕГ АЙРАНОВ
ИЗЯЩНИТЕ ИЗКУСТВА

chitanka.info

Тръбач в армията е блага служба. Не че се ползва с някакви особени привилегии, като например лавкаджията или каруцаря, но все пак, докато другите висят по караулните или бичат дневални, тръбачът спи наравно със свободните от наряд. Това сумирано върху две години служба хич не е малко.

Духти всъщност не се беше натискал за тази длъжност. Подобно на другите новобранци, и той беше достатъчно зает с грижата да не попадне на мушката на този и онзи кокал или началник. Пък и старият тръбач бе получил тази служба, понеже беше куче на старшината, та на Духти и през ум не му бе минавало да се вре между шамарите.

Старият, подобно на колегите си тръбачи от другите батареи, бе самоук. Сигналите му с малко фантазия се разпознаваха, но общо взето звучеше не много по-различно от рева на настинал слон от столичната зоологическа градина. Това не му пречеше вечер в ППС-то лицемерно да се оплаква пред другите бойци колко отговорна и трудна била тази дейност, понеже сбъркаш ли само един тон... Истината беше, че покрай тръбата така се бе омързелвил, че даже не му се духаше вече.

— Какво пък му е толкова трудното? — изтърва се неволно Духти.

— Ей, новобранец, какво знаеш ти, бе... — нахвърли се отгоре му старият. — Това е музикален инструмент, не е мотика...

— Бе, той и мотиката не знае откъде се държи, мани ги тия софиянци — обади се Лилето.

Духти, който беше свирил флигорна в гимназиалния духов оркестър, само се усмихна подигравателно. Старият тръбач се почувства засегнат в ролята си на музикален капацитет и неблагоприятно му подаде очукания фанфар:

— Айде, изсвири тогава „чорба-каша“, че е по-лесно, да те видим.

— Тъхъ — съгласи се Духти, — значи „чорба-каша“, казваш, — присегна се той за един от вестниците, изложени в ППС-то и се затършува за молив. — Я ми го изпей, да го чуя?

— А ноти не щеш ли?

— Ей сега ще ги напишем нотите — разчерта пет успоредни прави по белия ръб на вестника Духти и им врътна един ключ сол.

Старите бойци се оцъклиха. Петолинието го знаеха от училище, но човек, който да борави с нотите върху него срещаха за пръв път.

Духти нарисова няколко точки, сложи им опашки и след малко от изкорубената тръба прозвучаха началните тонове на толкова виртуозна и пронизваща „чорба-каша“, че старият тръбач уплашено смъкна кепето си и го пъкна в инструмента вместо сурдинка, а отвън на плаца взеха да се ослушват каква ще да е тая манджа по никое време.

На следващата сутрин получи заповед да се яви при старшината в канцеларията. Размишлявайки къде ли е сгафил, Духти почука, влезе и изкозирува. Върху писалището се мъдреше сигналният фанфар.

— Хващай макарона! — посочи го с очи фатмакът.

Някой явно беше докладвал. Духти се присегна и по стар навик мина с ръкав по месинга. Старшината се ухили:

— На какво си свирил?

— Тромпет и флигорна.

— Я да чуем!

— Какво?

— Изкарай нещо там — лекомислено му даде картбланш фатмакът.

Духти пое въздух и след секунда от джазовия му амбажур стъклата на канцеларията аха, да се напукат. Старшината, който двадесет години всяко лято беше слушал трясъка на оръдията, без да трепне, сега подскочи на стола си:

— Остави!

Редникът послушно отлепи мундщука.

— Свободен си!

Още същия следобед батареята застъпи наряд и старият тръбач изневиделица се видя назначен за караул на поста пред знамето. И докато се чудеше откъде му е дошло и умуваше върху превратностите на службата, Духти, стиснал под мишница новата си придобивка се разхождаше важен по плаца. Сигналите всъщност отдавна ги знаеше наизуст, писането на нотите миналата вечер беше само малко шоу.

В течение на наряда установи, че длъжността тръбач има и негативи: освен че беше момче за всичко на дежурния офицер, налагаше се и сутрин да става десет минути преди другите, за да свири на плаца „трътките си надигнете“. Като за сефте реши да покаже на тези дилетанти какво е истинска свирня и си избра позицията, където предполагаше максимален резонанс — срещу спалното на взвод управление, с гръб към клуба. Сигналът за ставане се засили и се заби

фронтално в сградата с такъв блясък и сила, че вътре със сигурност изтръска всичко живо изпод завивките. Вратата на спалното се отвори и в отговор долетяха няколко изискани музикални критици от сорта „на свиреца у гъзеца“, подсилени с ред люти закани от сексуално естество.

Всъщност само минути след всяка сутрешна тръба бойците забравяха приноса ѝ към всеобщата казармена гадост, защото започваше физзарядката и от радиоуредбата се разнасяха валсовете, мазурките и полонезите на Шопен.

Това беше един от съмнителните приноси на младши лейтенант Гипса към общата култура на полка.

Преди година в София Гипса бе попаднал на един купон сред група студентки от консерваторията. Разговорите им бяха толкова отлепени от реалния живот, че той не успя да се включи никъде. Въпреки това спортната фигура на мълчаливия офицер привлече интереса на присъстващите дами и след малко едната се просука около него:

— А Вие какво мислите за Шопен?

Гипса се почувства като танкист, получил заповед да подкара подводница. За негов късмет консерваторката, без да дочака отговор, започна да се превъзнася по божествения Фредерик и той облекчен влезе в ролята на слушател. С надеждата после двамата съвместно да хоризонтират батареята, изтърпя цяла една лекция, от която накрая в главата му остана само следното: ако Бах е облагородил пианото, Шопен му е вдъхнал живот и изтънчената му музика е върхът на романтиката, а геният му може да се сравни само с Бетовен или пък не... не стана съвсем ясно. Как завърши многообещаващата вечер за Полихимния и Арес не се разбра, но на следващия ден Гипса купи една плоча с композиции на Шопен и я занесе в поделението. „Вдъхването на живот“ беше точно това, от което се нуждаеха на сутрешните физзарядки тези плондери в полка.

От този ден нататък бойците всяка сутрин обикаляха в свински тръс плаца под звуците на Брилянтния Валс и тем подобни. Продуктът на Балкантон се оказа изключително държелив и въпреки стотиците просвирвания плочата не прескачаше никъде, та имаше изгледи да вгледява срочнослужещите още години напред. Дали можеше да се отчете някакъв културен принос не беше сигурно, но затова пък

Шопен със сигурност се превърна в най-мразения класик за няколко набора бойци.

След три-четири наряда Духти установи, че значителна част от служещите спадат към категорията музикални инвалиди. Както и да къдреше сигналите, след всеки подаден, измежду стоящите наблизно бойци се намираше някой да пита:

— А сега кажи, за какво свиря?

Едва след време артистичната му душа се примири с мисълта, че повечето всъщност го бъркат заради очевидния му ентузиазъм, с който надуваше старата буря.

Веднъж дори успя да си изкара извънредна домашна отпускат с нея. В полка по неизвестни причини посред зима пристигна един откомандирован лейтенант от друго поделение. Още не ориентирал се в обстановката, го включиха от първата седмица в графика за нарядите и той застъпи дежурен по полк. Сутринта, минути преди ставане, по телефона дойде заповед за учебна тревога. Лейтенантът в дежурната стая трескаво започна да търси по таблото бутона за сирената и като не успя да го намери от раз, за броени секунди съвсем се панира. Духти, който с любопитство наблюдаваше как на челото на офицера избива студена пот, услужливо предложи:

— Да свиря ли „тревога“?

От свитото сърце на дежурния по полк се отърколи многотонна канара и лицето му светна:

— Свири „тревога“! — мъжки заповяда той и Духти си начеса крастата.

Поделението моментално се размърда, а щабните офицери, които с хронометър в ръка дебнеха отвън, с изненада у умиление се заслушаха в звуците на почти забравената мелодия. Тревогата мина без особени издънки. В рапорта си дежурният по полк изказа служебна благодарност към тръбача за уставно носене на служба и командващият полка великодушно го дари с извънредна отпускат.

Иначе дежурните офицери, с които застъпваше, се интересуваха повече от това да бумти печката в дежурната стая, което също спадаше към задълженията на тръбача, отколкото от качеството на свирнята му. Единственият, който уж оценяваше музикалния талант на Духти, беше Бонапарт.

Бонапарт бе значително по-едър от историческия корсикански оригинал. Макар и само майор, той притежаваше осанката и държанието ако не на император, то поне на фелдмаршал. За разлика от другите офицери шкембелии, хич не се и опитваше да си глътне корема, а авторитетно си го носеше напред. Застанал на място приличаше на паметник, позираше изпъчен, а когато даваше заповеди ги подчертаваше с величествени жестове. По достолепие и килограми отстъпваше единствено на Гемията, но докато последният бе пестелив на движения и думи, Бонапарт ги ръсеше с разсипническа щедрост.

Оскъдният речник, който ползва армията, не изисква от личния състав особен дар слово, затова много от свръхсрочнослужещите военни в цивилния живот имат лек комуникационен проблем, когато разговорът излезе отвъд границите на общия лаф. Бонапарт също имаше комуникационен проблем, но от съвсем друг характер — на него остро му липсваше аудитория.

Застъпеше ли дежурен по поделение, за всеобща досада на сдаващата смяна протакеше развода и го превръщаше в подиум за рецитал и трибуна за патетични речи.

— Бойци — глаголстваше той, разхождайки се наперено пред строя. — Вие сте призовани да продължите вековната традиция на аспаруховите войни. На вашите плещи се крепи мирът, животът и сигурността на нашето отечество и вие трябва в безупречно изпълнение на служебния си дълг да се окажете достойни за доверието...

Бойците бяха свикнали на изстъпленията му и не се впечатляваха вече като в началото, когато много от тях се питаха защо ли е станал военен, а не актьор в драматичен театър. Само часовете, които чакаха смяна, дочули гласа му от плаца, въздишаха:

— Айде-е, Бонапарт пак тръгна да се плюнчи, няма да ни огрее скоро...

Всъщност на всички им беше почти симпатичен, понеже не си падаше гадняр и олепените за дреболии се разминаваха със строго мъмрене и призови към чувството им за срам и дълга, да пазят честта си като воини на БНА. И въобще... нека си приказва, службата нали тече...

— ... а уставът гарнизонна и караулна служба не е халваджийски тефтер и трябва да се чете и изпълнява. Така че най-строго ще се

взисква и ще се търси отговорност от нарушителите! Да, тогава ще ваят наказания! Силно ще ваят наказания! Понякога в името на родината трябва да се вземат драстични мерки и големи, съдбоносни решения!

Духти ненавиждаше нарядите с Бонапарт. Този тежкотоварен стойкаджия държеше тръбачът да е като сянка на дежурния офицер, да се движи неотлъчно две крачки след него. По време на обиколките си из полка той уж проверяваше за нередности, но всъщност си търсеше публика. Надушеше ли сгоден случай да каже пред повече от трима души, макар и две думи по служба, той караше тръбача да свири „внимание“, след което захващаше малка реч. В очите на Духти това си беше жива порнография с музикалния му талант.

* * *

Тази събота след вечерята плацът беше като ометен, всички свободни от наряд се бяха курдисали пред телевизора. ППС-то бе натъпкано като консерва русенско варено, даже върху етажерката с томовете на другаря Живков имаше няколко насядали. По екрана вървяха откъси от забавната програма на ГДР „Шарено котле“, в която за специален западен гост бе обявена Сузи Куатро. Но зяпащите бойци се бяха наточили не толкова за нейното появяване, колкото за леко облечения телевизионен балет с великолепия набор дългокраки танцьорки, за който се знаеше, че винаги участва в програмата.

Атмосферата беше наситена с трепетно очакване и тестостерон. Лилето за момент беше забравил любимата си телевизионна говорителка, Попето квичеше от възбуда, а Панайот се възмущаваше на висок глас:

— Стига сте ми показвали Карел Готиния, дайте най-последните германски баджащи!

Когато най-последно и те се появиха, в ППС-то избухна един малък ад. Бойците зареваха като на световно.

— Айде, уволнение! — изцепи се Увото.

Етажерката изпраща предупредително и няколко от томовете на другаря Живков полетяха надолу. За последвалите минути не се знаеше кой изразходи повече енергия: танцьорките пред камерата или

зрителите пред екрана. Всичко това продължи до едно от кратките затишия, в което докато бойците си поемаха дъх, отвън прозвуча властен глас:

— Тръбача! — нервеше се Бонапарт. — Айде бе, къде е тръбачът? Няма ли тръбач тука?

Без да откъсва очи от екрана, Духти се пресегна за фанфара, но не го напипа до себе си. Стреснат той се огледа и забеляза долу между цинтаците на насядалите нещо да блещука. С доста зор и пъшкане успя да поразбута подскачащите от въодушевление бойци и се наведе. Да, това беше тръбата, но всеобщият екстаз на масите не бе минал без последици за нея. И преди формата ѝ беше далеч от първоначалния замисъл, но сега вече имаше основателни опасения, че същата участ е сполетяла и функцията ѝ.

Навън Бонапарт вече риеше с подметка и кресна още щом го видя:

— Специална покана ли чакаш? Свири веднага за вечерна проверка!

Редникът лепна мундщука и наду бузи, но тръбата този път издаде само една модернистична атонална какофония. Дори за непретенциозния офицерски слух разликата с досегашната свирня на Духти беше ушебийна.

— Каква беше тая пръдня? — възмути се Бонапарт. — Свири като хората, бе момче!

Духти направи втори опит, но резултатът не беше по-добър.

— Ей, Макарон, я се затъкни, че нещо изпускаш отзад — взеха го за мезе първите наизлезли.

Духти посърна:

— Нещо не се получава, другарю майор...

Майорът го изгледа подозрително.

— Я, дай тука да видя! — протегна ръка той.

Бонапарт с нарастващо недоумение взе да разглежда старата бойна тръба. Контурите и бяха разкривени и пресукани във всичките три измерения на пространството. Как някой бе в състояние да изкарва въобще някакви звуци от тази тенекия изглеждаше пълна загадка. Докато бойците излизаха да се строят, той все пак взе някакво решение. Кратката му реч, предназначена по изключение само за един слушател, завърши с „бегом марш!“, вдигната ръка и сочещ в

далечината пръст, тъй че съвсем заприлича на статуя от времето на пролет-култа.

— Слушам! — потвърди Духти, но си помисли: „да бе, по това време кого ли ще намеря там?“

Оказа се, че не беше прав.

Когато наближи, отвътре за свое учудване долови някакъв чегъртащ шум. Духти почука предпазливо на вратата и за момент всичко утихна, след това тя се отвори и отвътре заедно с облак цигарен дим се подаде главата на Дончев Сплескания. Мрачната му физиономия никак не хармонираше с еротичната усмивка на разголената хубавица върху плаката, лепнат от вътрешната страна на вратата.

— Какво искаш, бе, хуй сплескан? — неприветливо го изгледа ефрейторът.

Духти с усилие откъсна погледа си от заоблените форми върху плаката и го насочи към свъсените вежди на Сплескания.

— Търся старшината — смело отвърна той и за всеки случай добави: — По служба.

Склададжията го измери от горе до долу и бавно се отмести. Зад фигурата му, на светлината на голата крушка пред наредения като по конец инвентар се откри маса, върху която се мъдреше табла с разиграни пулове, преполовена бутилка гроздова и две чаши. Единият стол беше празен, а на втория със зачервено лице седеше старшината и клатеше в шепа заровете. Явно Бонапарт си познаваше и поделението, и служещите, и табиятите им по-добре, отколкото можеше да се предполага при такъв фанфарон.

— Другарю старшина — започна смутен Духти, — явявам се по заповед на дежурния офицер.

Старшината не отговори, само кривна глава в очакване. Че Бонапарт по това време му праща някой си за нещо си бе доста необичайно и погледът му малко поизтрезня.

— Казвай — промърмори накрая той.

— Разрешете да доложя, дежурният офицер дословно каза, че с тая тенекия от Балканската война сме били позорът на Варшавския договор и при избухване на евентуален въоръжен конфликт и досег с противника сме щели да станем за смях пред НАТО, западната преса и

всичките необвързани държави. И заповяда да ми я подмените с нов инструмент — завърши той подавайки тръбата.

— К'во-о? — зина старшината.

— Заповяда да ми дадете нова тръба — за по-сигурно резюмира Духти.

Старшината доста дълго се взира в лицето на тръбача, за да разбере дали това не е някакъв бъзик. След това и той, подобно на Бонапарт, се загледа в очуканата бойна тръба. Устните му започнаха да се мърдат. Първо беззвучно, после съпроводени с неразбираемо мърморене. Накрая той вдигна глава и с неочаквана сила изкрещя на търпеливо чакащия боец:

— А цигулка не ще ли!? — от устата му пръснаха слюнки — Аз тука да не съм музикалния театър? Кажи му, че нямам друга тръба!

Последва отново мърморене, не по-разбираемо, и посягайки към чашата си, той даде да се разбере, че с това смята въпроса за приключен. Духти схвана, че повече няма работа тук.

— Другарю старшина, разрешете да напусна!

След като мърморенето не се прекъсна и не получи отговор, той направи кръгом и тръгна. Доволен и ухилен, Дончев Сплескания, затваряйки вратата след него, като за изпращане го посъветва с поучителен тон:

— Абе, на Бонапарт следващия път и пиано може да му потрябва. Що не му кажеш да те командирова направо в Софийската филхармония?

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.